

Čapovan, Čepoven, tudi Čepoven, Čepovn (v spisih Chiapovano, Chiapovana) od kod izvira ime tega kraja?

Še en odgovor na vprašanje „Novic“ 9. decembra št. 49, str. 394 — z nekim pristavkom gledé na št. 52, str. 418 l. l.

(Konec.)

Drugi si belijo glave vprašaje: kje je stal Bellunium, memo kterega bi bila cesta — morda tovarniška — iz starega Ogleja na današnje Gorensko peljala? Ali je bil Bellunium (eine Art befestigten Lagers?) sedanje Vojsko v idrijskem okraji? Tam se menda nahaja ime „taborišče“, — priimek Ostrožnikar itd.

Da bi se moglo dokazati, da stari Karni so Slovani bili — kar bi utegnilo prav to biti, kar slavni Kolar od Razenov ali Rezjanov v svoji Staroitalii slovanski, del I. piše — ne bilo bi tako težko razlagati naših krajnih imen. — Karnov starih bi se utegnilo misliti ne prevelikega števila. Prebivali so, kakor nekteri pišejo v sedanji Furlanii, na Goriškem in Notranjskem, ali malo kaj več. V majhnem številu si niso upali v preseljevanji narodov dalje postopati in si drugod stanja iskati. Umakniti bi se bili znali večidel bolj v gorate kraje in tako priti tudi na severni kraj julskih planin, med tem ko so drugi narodi memo njih naprej se drvili; pozneje pa s Slovenci se pomešali.

Tako bi se potrjevalo mnenje slavnega Kolarja. Če zdrava kritika Kolarjevega mnenja ovreči ne more, zakaj bi mnenje Dobrovskega bolj gotovo bilo? — Če imajo Rezjani kaj slovenskih besedi, ali ni mogoče, da so jih od nas Slovencev dobili, ki od nekdanj vedno med nami kupčujejo, — pa tudi beračijo? — Menda ni samo obnebe vzrok, da se najdejo ljudje o znožji julskih planin na Goriškem krotkejšega značaja, kot v primorskih planjavah. Tudi Gorenc je druge rasti od Dolenca. Ali naj je to tako ali tako, čudno vendar je, da so Karnia, Karniolia, Karintia (Karntan), Krn, grad na Koroškem, — Krn, blizo 7000 čevljev visoka gora na Goriškem tako blizo vkup. — Kako so se take imena ohranile?

Naj drugi povedó kaj več in bolje! — Vse pa le iz dobrega srca in brez zamere.

Jugoslavenstvo.

Biser.

* **Bucep.** *Niz bisera jugoslavjanskoga. Zabavnik, uredio Nikola Stokan a izdao Vjekoslav Pretner. U Zagrebu tiskom narod. tisk. dr. Ljud. Gaja 1863.*

Treba, da o „Biseru“ rečemo besedico, kajti je knjiga jugoslavenska in, kakor čujemo, po predplačnikih dosti sega v slovenske kraje. *)

Posebno drago v tej knjigi je to, da nahajamo vso Jugoslavijo v treh narečjih, to je v štokavskem ali hrvatosrbskem, v slovenskem in bolgarskem. Da je največa stran štokavskega narečja, to je celó doslednje, ker že danes vidimo, da to ima največe polje. Da je bolgarskega malo (nekaj čez dve strani), to je naravno, ker nam niso lahko pri roci bolgarski pisatelji ali književnici; kar se pa tiče slovenskih spisov, to smo imeli razloga misliti, da bode jih veliko več. — Rekli smo, da nam je drago viditi vse tri narečja; sèm spadajo tudi nekatere narodne pesmi iz hrvaške kajkavščine, ki je nek razloček med njo in slovenščino, kakor tudi što-

kavščino. Kar je narodnega blaga, zmiraj nam je milo in drago, samo da se pokaže v pravi domači obleki brez tujih rok; tako na pr. ali cela pesem ali saj ta del ni iz naroda, kjer stoji stran 53: „I nežali padnuvših junakah“. Tudi se mora o vsaki, ki se v pismo stavlja danes, natanko naznamnati mesto, kjer jo je čul prepisavec; to se ravnokar omenjene in posebno tiče kranjskih, ker se pri južnih Slovanih nikjer narodnim pesmam ne godi toliko krivice, kolikor ravno pri nas.

Kar se tiče misli g. Stokana o slovenskem in hrvaško-srbskem jeziku, moramo mu iskreno reči, da nismo njegovega pravila, kakor ga je izrekel na str. 152. Res, da se pesnik tam v nekterih rečeh oddaljuje od slovenščine, al zato še ni vsega tega prejel iz štokavščine, na pr.: proiztice (v rimi z besedo toplice), oganj (poznej: ogenj), mládič, ljubljivziše, tožuje, gleduje, vsakoj, „sad pravi in zdihuje“ „bodi mi k pomoči“ (na pomoč?), „pust' pri tebi meni biti“, „zat' mi bodi milostivo“ (zat' je tri ali štirikrat rečeno), mnogokrati, veselujem, gledujem — to je za književni slovenski in štokavski jezik brez zmisla; in če se sèm ter tje nahaja dubljina, jedina, s tobom, srcu mom, to tudi je neveljaven most med slovenščino in štokavščino. Bog nas varuj mešanc jugoslavenskih! Mi nismo protivni, da kajkavec piše štokavski, štokavec kajkavski, če ga je volja; toda prejme naj vse oblike popolnoma. Besede se svobodno jemljejo, toda tudi po zahtevu glasoslovja; tako na pr. staroslov. $\mathfrak{X}$ v štokav. prehaja v **u**, v slovenščini v **ó**, zato bi togujem bilo slovenski, tugnjem štokavski, tožujem pa nikamor ne gré; polglasnik naš je **e**, štok. **a** tedaj: ogenj slov. oganj štokavski itd.

Ker smo že v tem, da sodimo o jeziku, naj povemo sploh, da so sestavki dobro pisani; vendar se sèm ter tje nahaja tudi kaj slabejšega, na pr. na str. 11. „sviuh“ (svih, svieh), str. 37. 137. „njijuh“ (nam. njih), ker-uh je od dvobroja; str. 137. „Dok mi smrtna groza srce ne ozebe“ (namesti: smrtna groze), tako tudi v unem na str. 209... v unem od 209. do 264. nahajamo neka mesta kriva zavoljo **h** na pr.: medju Križevcih pred vratih, „padne mi u reč“ (fällt mir ins Wort); v slovenski pripovedi „Skrivna sodnija“ je nemško onikanje, in ne pazi se povsod kakor pri mnogih Slovencih na enklitiko na pr. str. 305: „Se vrže na posteljo“ (namesti „Vrže se na posteljo“), „Je že prav“ (nam. „prav je“, ali pa „že prav“). Krasen je jezik v odlomku pripovedke „Marija“ na strani 155—177., samo da je sèm ter tje podoba, da je zavinjen na taljanščino.

Kar se tiče obsežka „Biserovega“, se vé, da je med tolikimi sestavki različnih reči: stran 7—28. je Palmotičeva borba med Ulisom in Ajantom ob orožji Akilovem, za Slovence morebiti manj mikavna. Med „biserom iz naroda“ nahajamo narodne šege mično opisane; mnoge pesmi so prav lepe, posebno priporočamo kajkavske hrvaške.

Med pesmami zloženimi nahajamo nekatere visoke cene; tako je velika Preradovičeva lirčna pesem „Ljubav“ stran 69—75. prekrasna, zložena v visokem duhu kakor Šillerjeva „an die Freude.“ Ravno tako Demetrova „Metul“, zložena v romantično-epičnem duhu Lord Byronovih del; ali je le prvo pevenje; ni ji do sedaj nikake sorodnosti s pripovedjo Bojmir v „Glasniku“ leta 1862 (samo se nam zdi, da si pesnik primorje avstrijsko „livade svim obilne“ itd. misli daleč preveč plodno ali rodívno); prelepa je pesem I. na str. 97 natisnjena; tako je tudi med krakoviaki na str. 123—125. lepih. Pesem „dženet“ str. 131—36. na štirih mestih je pretrgana, tedaj nezrela za tiskanje. — Poezija Umekova in Krekova je Slovincem znana (in pesem „Željé“ prenatísnjena je iz „Glasnika“ leta 1862).

*) Naši rojaci zeló tožijo — in po pravici — da gosp. Pretner, tako marljiv o nabiranji naročnikov pri nas, ne pošlje jim knjige, — ki je že plačana, — bukvar Giontini v Ljubljani pa jo prodaja že dolgo! — To podira drugi pot veselje predplačilom. Vred.